

MAGYAR SIKETNÉMA-OKTATÁS

A „SIKETNÉMA-INTÉZETI TANÁROK ORSZ. EGYESÜLETÉNEK“ HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó elején legalább egy ivnyi terjedelemben.

Szerkesztő:
Kegler Ferenc egyesületi titkár.

Kiadó és laptulajdonos:
a **Siketn.-int. Tanárok Orsz. Egyesülete.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII. Aréna-út 64. szám.

Az Egyesület hivatalos ügyeiben minden irat
Borbély Sándor elnökhöz küldendő
Vác, Siketnémák kir. orsz. intézete

Előfizetési ár egy évre:
tagoknak 7 korona, másoknak 12 korona.

A tag- és lapdíjak **Völker József**
egyesületi pénztárnok nevére küldendők
Sopron, Siketnémák intézete.

Tartalom: Meghívó közgyűlésre. — Schäffer Károly 1841—1912. — Az ungvári meghívás és program. Scholtz Lajos. — Állandó bizottságok. Dr. Bihari Károly. — Nemzetközi jelentés a sn. oktatásról. Schulmann Adolf. — Pedagógiai megfigyelések. (ma.) (Sch.) (A.) — Vegyesek.

MEGHIVÓ

a Siketnéma-intézeti Tanárok Orsz. Egyesületének

Ungvárt, a Vármegyeház nagytermében jul. 3. és 4-én, d. e. 8 óra 30 p.-kor

tartandó

XI. rendes közgyűlésére.

TÁRGYAK:

Julius 3-án, szerdán:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése.
3. A titkár évi jelentése az egyesület állapotáról és működéséről.
4. Nagy Péter értekezése: A Borbély Sándor-féle beszédtanítási vezérkönyvről.
5. Váradi Zsigmond értekezése: A szakfelügyeletről.
6. Záborszky Árpád értekezése: A siketnémák testnevelése.

Julius 4-én, csütörtökön:

7. A szerkesztő jelentése az egyesületi lapról.
8. Molnár Antal értekezése: A mellékórák tanításának kérdése.
9. Az évi zárszámadás felülvizsgálása.
10. A választmány által benyújtott költségvetés megállapítása.
11. Indítványok. (A közgyűlés előtt legalább 8 nappal írásban benyújtandók. 31. §. d.)
12. Tisztviselők, választmányi tagok és számvizsgálók választása.
13. Szerkesztő, rovatvezetők választása.
14. A XII. rendes közgyűlés helyének megállapítása.

Vác, 1912. június hónap 1-én.

Borbély Sándor, elnök.

Kegler Ferenc, titkár.

Az ungvári meghívás és program a 117. lapon van.

SCHÄFFER KÁROLY

1841—1912.

Gyásza van a magyar siketnéma-oktatásügynek: egyik legmunkásabb úttörőjét, legbuzgóbb apostolát, leglelkesebb bajnokát vesztívén el Schäffer Károly elhunytával. Gyásza van mintegy harmadfélszáz önálló, derék siketnéma polgárnak, akik a megboldogultnak köszönhetik kiképzésüket. Gyásza van a siketnéma-intézeti tanárok országos egyesületének, melynek áldozatra kész, általánosan becsült és szeretett örökös tiszteletbeli elnöke volt az elhunyt. Gyásza van Temesvár szabad királyi városnak, melynek kiváló polgára, tevékeny törvényhatósági bizottsági tagja volt az elköltözött. Mélységes gyásza van hitvesének, akinek 48 évi boldog házasságban önfeláldozó, hűséges élettársa volt a megboldogult. De talán mindenek között legszomorúbb, legvigasztalanabb, legfájdalmasabb a mi gyászunk, akik legkedvesebb kartársunkat, legjobb barátunkat vesztítettük el Schäffer Károly elhunytával.

A lesújtó, szomorú hirt a következő gyászjelentés tette közzé: „Mélyen szomorodott szívvel tudatjuk, hogy Schäffer Károly, a siketnémák temesvári áll. s.-intézetének nyug. igazgatója, a Koronás Arany Érdemkereszt tulajdonosa, stb. stb., intézetünknek érdekében gazdag megalapítója és első, felejtethetlen igazgatója, munkás életének 72-ik évében f. hó 19-én éjjel $\frac{3}{4}$ 12 óraker elhunyt.*)

A megboldogultnak földi maradványai f. hó 21-én d. u. 4 óraker fognak a gyászházból (Józsefváros, Kossuth-Lajos-utca 27. sz.) a józsefvárosi temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Kihűlt a szív, elnémult az ajk, mely annyi néma ajkat megnyitott. Emléke közöttünk örökké élni fog!

Temesvár, 1912. évi május hó 20-án.

A siketnémák temesvári áll. s.-intézetének tanári testülete.“

Fájdalomtól megtört, néma megilletődéssel gondolkozunk el a sors érthetetlen mostohaságán. Tudjuk, hogy a természet törvényei következetesek, s hogy véges az ember élete. És mégis önkénytelenül tolu ajkunkra a kérdés, miért nem késett még legalább egy parányit a kérlelhetetlen végzet?

Könnyebben tudtuk vón elviselni a csapást, ha az évek múltán következik vala el. Alig mult el ugyanis 5 esztendeje annak, hogy hogy Schäffer Károly 45 évi áldásos és sikerdús tanügyi szolgálata után nyugalomba vonult. Akkor ennek a lapnak hasábjain szeretettel emlékeztetvén meg az ő kitűnő egyéniségéről, ritka erényeiről és érdemeiről: szívvel-lélekkel kívántuk neki, hogy minél hosszabb időn át élvezhesse a jól megérdemelt nyugalmat, kartársainak tiszteletét, becsületét és szeretetét. Bensőséges óhajtásunk nem teljesült. Készületlenül, váratlanul hagyott itt bennünket, mielőtt méltó búcsút vehettünk volna tőle.

*) Sch. K. életrajzi adatait és működését l. Gyógypedagógiai Szemle II. évf. (1900) 11. és „Magyar Siketnéma-Oktatás“ VIII. évf. (1906) 10. sz.

Lerombolhatatlannak vélt szervezete ellentálló erejét aláaknáztá, megemésztette a 45 évi küzdelmes, cselekvésekben és alkotásokban gazdag közszolgálat. A nyugalomnak szánt néhány éve tehát a fokozatos, lassú elmulás, a csendes megsemmisülés időszaka volt csupán. Miért kellett ennek így történnie? Miért? Miért? Nem tudunk megnyugodni, nem tudunk megvigasztalódní. De nem panaszkodunk tovább.

Búcsú-szót intézünk hozzád Schäffer Károly, aki reánk nézve csak testileg semmisültél meg. Ragyogó szellemed élni fog közöttünk mindenkor. Dicső emlékedet szíveinkben őrizzük. Elhaló ajkad az utolsó pillanatokban is bennünket nevezett meg, akiket igazán szerettél, akikben igazán bíztál. Könnyeket csal szemünkbe a te végtelen nagy, megható szereteted. Végső eszméléseddel is jó érzéssel gondoltál reánk s arra kértél bennünket utolsó szavaiddal, hogy ne felejtünk el, hogy becsüljük meg szeplőtlen emlékedet. Búcsú-szavaidat jó helyre címezted. Fogadalmat teszünk im arra, hogy úgy lesz, amint kihűlni készülő szíved óhajta. Fogalom és példánykép marad mindenha a te megdicsőült emléked előttünk, akiket ugyanaz a nemes törekvés éltet és lelkesít, melynek te voltál egyik küzdő, vezető bajnoka; amelyért feláldoztad testi és szellemi erőidnek minden parányát. A te nagy szereteted értékes örökség nekünk, mely további küzdelemre acélozza meg erőnket. Felmagasztosult szellemed megnyugvással tekinthet vissza cselekvő munkában és hasznos eredményekben gazdag földi pályafutásodra. Örök időkre biztosítottad magadnak minden őszinte, becsületes embernek a tiszteletét, szeretetét. Neved a hazai kultur-történelemé. Volt kedves Mesterünk! Nyugodjál békében!

*

A temetés máj. hó 21-én d. u. 4 órakor volt. Koporsóját félszáznál több koszorú borította; ott láttuk: a temesvári intézet tanári kara-, az intézet növendékei-, a Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesülete-, a snk. váci orsz. kir. intézetének tanári kara-, a snk. budapesti állami intézetének tanári kara-, az aradi sn. intézet tanári testülete koszorúját.

Temesvár társadalmának minden rétege képviselve volt az oktatás- és közügy ez önzetlen harcosának temetésén. A családhoz száznál több távirat és levél érkezett, köztük dr. Náray-Szabó Sándor államtitkártól és Joanovics Sándor temesmegyei főispántól, aki Schäffer Károlynak tanítványa volt. Ravatala körül a gyászbaborult családon kívül ott volt a temesvári sn.-intézet tanári kara, a Siketnéma-intézeti Tanárok Országos Egyesülete képviseletében Borbély Sándor elnök, a váci orsz. kir. intézetnek igazgatója, Németh László igazgató a kecskeméti, Klug Péter és Milassin Gyula a szegedi, Rédigér Károly és Balázs Géza az aradi kartársak képviseletében; továbbá megjelentek a városi törvényhatósági-bizottsági tagok, a város, a különböző egyesületek, intézetek és iskolák küldöttségei, az elhunyt jóbarátai és ismerősei s a sn.-intézet növendékei gyászlobogó alatt. A temetési szertartás végeztével dr. Braun Zsigmond ügyvéd, városi törvényhatósági bizottsági tag mondott gyász-

beszédet, a Temesvári Dalkör pedig, melynek az elhunyt egyik alapítója, haláláig védnöke volt, gyászdalt énekelt, mely után az impozáns gyászmenet a józsefvárosi róm. kath. temetőbe indult. A korporsó után a család s az elhunyt kartársai, a siketnéma-intézeti tanárok haladtak. A temetőben Borbély Sándor a S. T. O. E. elnöke búcsúztatta el oktatásügyünk nesztorát (a búcsú-szót alább közöljük). A gyászoló közönséget mélyen meghatotta Borbély Sándor beszéde, melynek tartama alatt a szemekből kicsordultak a fájdalom, az őszinte részvétel s a meghatottság könnyei.

*

Búcsúszó. *Kedves néhai barátunk, volt kartársunk!*

Sietve jöttünk a messzi távoból, hogy mielőtt az öröklét messzibb honába elköltöznél, egy utolsó búcsú-szót még mondhassunk neked. Nem jöhettünk el mindnyájan, kik téged szeretve tiszteltünk és tisztelve szerettünk. A kötelesség és kényszerűség miatt otthon maradtok valamennyie nevében is szólok tehát.

Első helyen azonban a helybeli siketnéma-intézet tanárai nevében búcsúzom. E művelt, nagy város kulturájának egy szépen kifejlődött ágazatja: a nemes büszkeséggel ékeskedő helybeli siketnéma-intézet és annak tanárai siratják benned az egykor nagy tevékenységű, majd ideiglenes nyugalomba vonult, most pedig az örök pihenőre tért igazgatót. És szólok siketnéma tanítványaid nevében is, kiknek egy országrész területén te nyitottad meg szólásra ajakát. Ezeket a félvad-erkölcs parlagjáról és a bozotos erdőség sűrűjéből te vezetted be az emberi társadalom és műveltség előcsarnokába. Egy országrésznek hála-könyve kísér öntudatlanul is most ez utolsó úton. De szívednek szerető melege ki- és túlhatott még egy országrész körén is. Kartársaid messze nyugaton és fenn északon is megérezték és aztán állandóan érezték kartársi szereteted átható melegét. Ez a kölcsönös kartársi tisztelet és becsülés teremtette meg azt a kedves és értékes viszonyt közöttünk, hogy téged választottunk ki a Siketnéma-Intézeti tanárok Országos Egyesületének első elnökéül. És mind halálodig becsültük benned a tiszteletbeli elnököt. Szíved utolsó dobbanásáig velünk éreztél ifjú módon s velünk tartottál férfiasan. A Siketnéma-Intézeti Tanárok Országos Egyesülete nevében szomorodott szívvel búcsúzom tőled, letévén sírodra becsülésünk és szeretetünk szerény szimbolumát: e koszorút.

Még egy pár szót a magam és családom nevében is! 20 évnél több idejű együttműködésünk folyamán te atyai barátságodra méltattál engemet s szereteted körébe vontad családomat is. És én tudtommal nem is vétettem az atyai barátot megillető fiui tisztelet ellen. Meghatottsággal, szívem közepéig ható dobbanattal értesültem arról, hogy halálos ágyad utolsó órájában is reám s reánk gondoltál: búcsú-szódat, utolsó üdvözlétedet küldted nekem, s utamon szeretett kartársaidnak. — Pihenj nyugodtan kedves barátunk! Miként te szíved utolsó dobbanásában is reánk gondoltál, mi is megőrizzük szívünkben e fájdalmasan édes emléket mind halálig. — Isten veled! Isten veled! ...

SCHÄFFER KÁROLY,

a koronás Arany Érdemkereszt tulajdonosa, a siketnémák temesvári intézetének ny. igazgatója, a Siketnéma-intézeti tanárok orsz. egyesületének tb. elnöke.

Született 1841. máj. 12.-én, meghalt 1912. máj. 19.-én.

Az ungvári meghívás és program.

Kedves Kartársak! Választmányunk határozata folytán a Siketnéma-intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete idei közgyűlését városunkban, Ungváron tartja. Felette örvendünk itt mindnyájan, hogy a kartársakat még nagyon szerény intézetünk falai között üdvözölhetjük. Kedves kartársaink határozatát kitüntetésnek vettük. Az óhajt bizalomnak, talán szeretetnek is az ungvári igénytelen intézet iránt. Ide jönnek kartársi szeretettel, hogy jelenlétükkel, okos szavukkal, súlyukkal munkánkban támogassanak. Köszönet érte.

Ennek folytán az Egyesület méltóságához képest Ungvár város társadalmának előkelő tagjaiból helyi bizottságot szerveztünk. A bizottság tagjainak névsorát lapunk májusi száma közölte. Gyűlést, értekezletet tartottunk, amelyeken megvitattuk, hogy a mi szerény eszközeinkkel miképen tehetjük vendégeink ittlétét kellemessé, a gyűlés lefolyását méltóságossá.

A megállapított programot itt közlöm:

Július 2-án: Indulás Budapest k. p. u. 7 ó. 20 p-kor reggel (G. v.)*; érkezik Csapra 2 ó. 07 p. (Debrecen felől érke. 1 ó. 30 p.). A kartársakat az ungvári testület egyik tagja üdvözli.

Érke. Ungvárra 2 ó. 59 p. Az elnökséget és a vele érkező kartársakat Fincicky Mihály polgármester a város nevében fogadja.

4 órákor az intézetben (Drugeth-u. 20.) választmányi gyűlés és utána előértekezlet.

6 ó. 30 p-kor az ungvári vár megtekintése.

8 órákor ismerkedési estély a Széchenyi-ligetben, amelyen Ungvár társadalmá is részt vesz. (Étkezés tetszés szerint.)

Július 3-án: 7 ó. 30 p-kor közös reggeli az intézet ebéllőjében. A kartársak az intézet vendégei.

8 ó. 30 p-kor közgyűlés a vármegyeháza nagytermében.

11 ó. 30 p-kor tisztelgés a fő- és alispánnál, a polgármesternél és a püspöknél.

1 órákor bankett a Széchenyi-ligetben. A kartársak a város vendégei.

4 ó. 30 p-kor a kőfaragó- és csiszoló-gyár, valamint a Lám-féle dobozgyár megtekintése. Séta a városban.

Július 4-én: 6 ó. 45 p-kor közös reggeli az intézetben.

7 ó. 45 p-kor indulás „Ungvár megállóról“ „Nevicke várrom“-hoz (érke. 8 ó. 10 p.).

9 órákor a vár belső udvarában a közgyűlés folytatása.

12 ó. 30 p-kor ebéd. A kartársak az intézet vendégei.

3 ó. 50 p-kor indulás „Nevicke-várrom“ állomásához.

4 ó. 28 p-kor indulás „Ungvár megálló“-ra (érke. 4 ó. 48 p.).

5 órákor néhány gyár megtekintése.

6 órákor katona-(tér)zene a Széchenyi-ligetben.

Július 5-én: Kirándulás Munkácsra és az országos hírv munkácsi várhoz. Indulás reggel 4 ó. 8 p-kor.

*) Hogy e vonathoz külön közvetlen kocsit kérhessen az egyesület, az érdekeltek jún. 10-éig jelentkezzenek. — *A szerk.*

E kirándulást még nem készítettük elő, megtartását attól tesszük függővé, hogy lesz-e elég résztvevő a kartársak közül.

Kérjük pedig a kartársakat, hogy minél nagyobb számban jöjjenek hozzánk. *Lehetőleg a megjelölt vonatokhoz csatlakozzanak*, hogy érdemes Elnökünkkel már számban is díszes társaság érkezzék.

Szíveskedjenek pedig alulírt kartársukat értesíteni arról, hogy:

1. ki-ki mikor érkezik Ungvárra;
2. egyedül, vagy a feleségével jön-e;
3. részt vesz-e a munkácsi kiránduláson?

Valamennyi vendégünket az intézetben szállásoljuk el. Hozza Isten k. kartársainkat minél nagyobb számban!

Kartársi üdvözlettel

Ungvárt, 1912. május 13-án.

a helyi-bizottság és az ungvári kartársak nevében

Scholtz Lajos.

*

Kívánatos, hogy közgyűlésünk minden ízében olyan szép legyen, amilyenek azt ez a gondos szeretettel összeállított programm tervezi. Ezért egyesületünk hathatósan kéri a t. tagtársakat, hogy a gyűlés sikerültét részvételükkel biztosítsák.

Tudnivalók: 1. Július 2-án d. u. 4 órakor snk. ungvári intézetében (Drugeth-u. 20.) választmányi gyűlést és utána előértekezletet tartunk; 2. a közügyességi értekezlet módozatait Ungvárt fogjuk megállapítani. A kiállításra szánt tárgyak jún. 25-ig Ungvárra küldendők.

Állandó bizottságok.

— Felolvasatott és elvileg elfogadtatott a választmánynak 1912. március hó 31.-i gyűlésén (17. pont). —

23. §. Minthogy egyrészt az egyesületi élet a tagok működésében nyilatkozik (alapsz. 3. §.); másrészt minden rendes tag erkölcsi kötelessége az egyesület céljainak elérésében legjobb tehetségével közremunkálni (alapsz. 15. §.): az egyesület — a tagok működésének biztosítása, az egyesületi élet élénkítése és a munkaeredmény fokozása végett — valamennyi rendes tag bevonásával állandó bizottságokat szervez.

24. §. Az egyesület valamennyi rendes tagjának erkölcsi kötelessége, hogy valamelyik bizottságba lépjen; abba t. i., amelyikben tehetsége és hajlandósága szerint az egyesület célját a legnagyobb eredménnyel tudja elősegíteni. Bárki több bizottságnak is lehet tagja.

25. §. Az egyesület állandó bizottságai a következők:

- a) jóléti bizottság;
- b) reformbizottság;

- c) irodalmi bizottság;
- d) gazdasági bizottság;
- e) békéltető bizottság;
- f) siketnémákat gyámolító bizottság.

26. §. A jóléti bizottság feladata: a tagok erkölcsi érdekeinek, társadalmi és anyagi helyzetének gondozása és javítására való munkálkodás. Különösen gondját és hivatását képezi: a fizetés-, nyugdíj-ügy; címkérdés; a siketnéma-intézeti tanárok életszínvonalának emelése; és az eléje terjesztett egyéni sérelmek orvoslási módjának megállapítása.

27. §. A reformbizottság feladata: a siketnéma-oktatásügy fejlesztése. Keresi a módot: mikép lehet mentől nagyobb eredményt elérni, mentől több siketnéma tanulóval és mentől kevesebb áldozattal. Hatáskörébe az oktatás és nevelés szakkérdései tartoznak.

28. §. Az irodalmi bizottság feladata: A magyar siketnéma-oktatás folyóirat- és könyv-szakirodalmának részben megteremtése, részben mentől magasabb színvonalra való emelése; másrészt általában a siketnéma-oktatás, különösen pedig az egyesület és a sajtó közötti összeköttetést fentartása.

29. §. A gazdasági bizottság gondoskodik arról, hogy az egyesület anyagilag megerősödjék. Keresi a bevételek emelésének, valamint a kiadások csökkentésének a módját.

30. §. A békéltető bizottság az egyesület tagjai közt netán előforduló elhidegülések, összetűzések esetében megvizsgálja az eléje terjesztett ügyet; és gondoskodik a kartársi együttérzés helyreállításáról.

31. §. A siketnémákat gyámolító bizottság feladata: a siketnémák szellemi és anyagi ügyeinek felkarolása; a siketnémák segítésére alakult egyesületek erkölcsi támogatása.

32. §. Valamennyi bizottságnak feladata: a részére kijelölt hatáskörben lehetőleg mindenoldalu megfigyelés, adatgyűjtés, az adatok feldolgozása és a köz javára való értékesítése; a felszínre került eszmék és teendők megvilágítása; az egyesületi tagok munkarejének a közjó előmozdítására való érvényesítése.

33. §. Az egyesület tagjait az állandó bizottságokba való jelentkezésre az egyesület elnöksége szólítja fel személy szerint minden évben az évi közgyűlés meghívójához mellékelt külön felhívással. A beérkezett nyilatkozatok csoportosítása alapján az állandó bizottságokat megalakulásra az egyesület elnöke hívja össze. Az egyes bizottságok az egyesület elnökének felhívására a közgyűlés színhelyén, közvetlenül a közgyűlés után, megalakulnak. A bizottságok elnökeiket és más tisztviselőiket a megalakulás alkalmával a szükség szerint maguk választják meg.

Az állandó bizottság üléseit a bizottsági elnök, ennek akadályoztatása esetén az egyesületi elnök hívja össze a szükséghez képest. A választmányi ülések, továbbá az egyes tanári testületeknél szokásos havi összejövetelek alkalma különösen előnyösen felhasználható bizottsági ülések tartására.

34. §. Az állandó bizottságok a munkamegosztás elvén alapul-

nak. Azért nemcsak az egyesület munkája osztandó fel az egyes bizottságok között, hanem az egyes bizottságok munkája is a bizottság tagjai közt tovább szétosztandó, az egyéni tehetségre és vállalkozásra való különös tekintettel. A munkamegosztásról a bizottsági elnökök gondoskodnak; a bizottság egyes tagjainak végzett munkáját ugyancsak a bizottsági elnökök tartják számon.

35. §. A bizottság tagjai elsősorban a bizottság elnökének referálnak. A megbeszélést igénylő ügyeket előbb az illetékes bizottság tárgyalja; és csak ha a bizottság szükségesnek látja, viszi a választmány, esetleg a közgyűlés elé.

36. §. Az egyesület bizottságai kezdeményező, előkészítő és indítványozó joggal bírnak. A határozás és végrehajtás joga az egyesületnek az alapszabályban erre megjelölt szerveit (közgyűlés, választmány, elnök stb.) illeti.

37. §. Valamennyi bizottság az egyesület évi rendes közgyűlésének írásbeli jelentésben számol be az év folyamán végzett munkájáról.

*

A tekintetes választmány elé határozathozatal végett a következő indítványokat terjesztem elő:

a) A választmány az állandó bizottságok szervezésének gondolatát elvben fogadja el;

b) a választmány az állandó bizottságok szervezetére vonatkozó fenti tizenöt §-t általánosságban és részleteiben tegye magáévá és a legközelebbi közgyűlésnek indítványozza, hogy az ügyrendbe

IV. Állandó bizottságok

című új fejezet gyanánt ez a 23—37. §. illesztessék be.

c) A választmány már az idej rendes közgyűlés előtt kérjen nyilatkozatot valamennyi rendes tagtól arra nézve, hogy ki, melyik bizottságban vállalna munkát? És ezzel tegye lehetővé, hogy az állandó bizottságok a beérkezendő nyilatkozatok alapján már az idej közgyűlés alkalmával megalakuljanak.

Budapest, 1912. március 27.

Dr. Bihari Károly.

Nemzetközi jelentés a siketnéma-oktatásról.

A „*Bulletin international de l'Enseignement des Sourds-Muets*“ című könyvnek — mely tudtunkkal az egyetlen nemzetközi orgánium — most jelent meg a harmadik évi kötete (1911), amellyel szándékozunk részletesebben foglalkozni. Most azonban sokkal sürgősebb megismertetnünk a Bulletin . . . szerkesztőségének a negyedik évi (1912) kötetre vonatkozó terveit abból a célból, hogy oktatásügyünk munkásainak alkalmuk legyen a felvetett eszmékhez hozzászólni.

Jól értsük meg a dolgot! Ebben az eszmei harcban való felvonulás nemcsak hivatásbeli, de nemzeti kötelességünk is. Rajtunk áll, vagy múlik, hogy a Bulletin következő kötetében — és általa a nemzetközi

tudatban — a magyar siketnéma-oktatásügy mindenképen elfoglalja az őt megillető helyet.

A 4. kötet *programja*. Az első három kötetben alkalmat adtunk kartársainknak arra, hogy különleges oktatásügyünk három nagy problémájára vonatkozó véleményüket kifejtsek: a *szájról való leolvasásról*, az *artikulációról* és a *beszédről*. A különféle törekvések, amelyek a snéma-intézeti tanárok elsőt is különböző irányzatok hívévé teszik, ily módon megnyilatkozhattak.

Most egyenként óhajtunk visszatérni a fenti nyílt kérdésekre és azokat mélyreható vizsgálódás tárgyává szeretnők tenni. Erre az évre kartársaink figyelmét két igen fontos kérdésre hívjuk fel; az egyik a szájról való leolvasásra, a másik a hangra vonatkozóknék. Kérjük összes olvasóinkat, szíveskedjenek ezeket tudományos és gyakorlati szellemben egyaránt tárgyalni, — mellözve a hipotéziseket, amelyek tévútra vezethetnek — figyeljék a tényeket, terjeszkedjenek ki a tárgy tudományos elemzésére és következtetéseiket szabatosan összegezzék. Ily módon remélhetjük az eszmék találkozását, amelyek most távol esnek egymástól. Az eszméknek találkozása kedvez e nagyon fontos kérdések megvilágításának s ilyképen tanítványaink javára fordíthatók.

1. *Kísérletek a szájról való leolvasáshoz*. Ily kísérletek céljára és szervezésére vonatkozó szándékok a II. évf. (1910) kötetünkben található. Hogy munkatársaink dolgát megkönnyítsük, valamint a tapasztalatok minél világosabb leírása kedvéért, jónak véljük a teret meghatározolni; ne tartalmazzon az a fonetikából öt elemnél többet: l, n, p, a, o, úgy, amint M. Marichelle fejtegeti III. (1911) kötetünkben megjelent cikkében.

2. *Az artikulációs oktatás és a szó (beszéd) ösztöne*. M. Marichelle a III. kötetünkben megjelent cikkében fejtegeti e lélektani problémát, amelyet olvasóinknak figyelmébe ajánlunk. E kérdésre vonatkozó minden bővebb utalást fölöslegesnek találunk.

Kérjük kartársainkat, szíveskedjenek e két kérdés mélyére hatolni és értekezésüket augusztus hó 30-áig hozzánk juttatni.

Visszatekintő bibliografia. Abbé de l'Épée születésének 200. évfordulója alkalmából tanulmányt adunk ki e híres franciáról, a siketnémák oktatásának megalapítójáról. Olasz kartársaink, akiknek a IV. kötetet kívántuk szentelni, bizonyára nem veszik tőlünk rossz néven, hogy helyett ezt az elsőrangú fontossággal bíró aktualitást vetjük felszínre.

Az évről szóló események és vélemények. Szándékozunk a világ valamennyi nemzeténél történő főbb eseményeket megemlíteni. Terünk azonban szűk, azért tömören írt közléseket kérünk.

Evenkénti bibliografia. Kérünk minden szerzőt, szíveskedjék bennünket értesíteni, miképen tünt el a mult. A műveket rövid ismertető közleménnyel együtt kérjük. Épúgy elfogadjuk a szaklapokat tisztelet-példányként; legyen ez a rovat teljes.

N. B. Ha a III. kötet kiadásának anyagi eredményei olyanok lesznek, amint mi azt előre számítottuk, a IV. kötet árát 4 frankra szállítjuk le.

A bizottság nevében: B. Thollon (de Paris, 254, rue Saint-Jacques). — Franciából fordította: Schulmann Adolf.

PEDAGÓGIAI MEGFIGYELÉSEK.

A gyermek gondolkodása. Egy II. oszt. növ. rosz fát tett a tűzre. Igyekeztem vele megértetni, hogy aki rosszat tesz, azt Isten megbünteti. Az egész osztály visszafojtott lélegzettel leste beszédemet s elég nagy bűnről lévén szó, irtózáttal gondoltak az igazságos isteni ítéletre. A tettes is megijedt, merően nézett maga elé. Kis vártatva nekibátorodik és jeleli, hogy az isteni büntetés őt utól nem érheti, mert *az Isten öreg s bizonyára meg is fog halni nem-sokára*. Így jár néha a nevelő a legkenetteljesebb erkölcsi intelmekkel, mert hogy az Isten halhatatlanságát bajos lett volna megmagyarázni a kis bűnösnek, azt hiszem, az vita tárgya sem lehet. Az Istent mindig, mint öreg embert látta ábrázolva, amiből gyermeki észszel azt következtette, hogy neki is, mint *más öreg embernek*, meg vannak a napjai számlálva.

ma.

Ragályos köhögés. Gégehurutom volt. A köhögési inger csillapítására — tanítás közben is — cukorkát szopogattam. Egyik növendékem is meghűlvén, erősen köhögött, ami nagyon zavart tanításomban, ezért többször megkínáltam őt cukorkával. Növendékem igen szívesen fogyasztotta velem együtt a cukorkát; a gyógyszert azonban a többiek is megkívánták és csakhamar az egész osztály elkezdett köhögni — cukorkáért. Szerenesére ez a ragályos köhögés nem tartott soká, mert növendékeim látván, hogy a cukorka-kinálgatás késik, a ragály magától elmúlt.

Sch.

Egy gyorsfénykép. V. V. siketnéma fiú szegény szülők gyermeke, gyenge, vézna csontu, teljesen siket.

Egy napon azt mondta társainak, hogy revolvert vesz és föbe lövi magát. Magunk elé citáltuk.

— Miért szeretnél meghalni? — Mert sokat kell dolgozni.

— Hát te nem szeretsz dolgozni? — Nem. Én legjobban szeretek sétálni és cseresznyét enni.

— Nem félsz az Istentől? — Nem, mert az Isten jó.

— Hát mitől félsz? — Este, ha sötét van, akkor félek az ördög-től, hogy hátizsákjába tesz és a pokolba visz.

— Hol van a pokol? — Az erdőben.

— Mi van a pokolban? — Tűz. A pokolban embereket sütnék, mert az ördögök szeretik az emberhúst.

— Te hová szeretnél jutni? — A menyországba.

— Mit csinálnak a menyországban? — Szépen beszélnek és táncolnak.

— Van a menyországban siketnéma? — Van.

— Mit csinálnak ott? — Imádkoznak és beszélnek.

— Kikkel? — A tanár urakkal.

— No, ha te föbe lövöd magadat, akkor velünk ugyan nem beszélsz.

A fiú azóta jól viseli magát.

Ady.

Vatter hangsora. Vatternek „A tiszta hangbeszéd-módszer“ c. legújabb munkájából közlöm, hogy a mester minő sorrendben fejleszti a hangokat: w, f, sz, s, ch, á, b, d, g, p, t, k, h, m, n, ng, u, ú, au, o, ó, l, ä, e, é, i, ie, ei, j, st, pf, z(c), ö, ü, äu, eu, r. A.

A rosszul képzett „l“ javítása. A „l“ hang helytelen kiejtésének egyik főoka rendszerint nem a nyelvvel alkotott zárlatban, hanem a „l“-t jellemző zöngének hibás képzésében van. Ugy tapasztaltam, hogy a hibás „l“ hangot mondók legtöbbszörre hehezettel kísérik a „l“ zöngéjét, amely, amellet, hogy a „l“-nek torokhang színezetet ad, a tüdőben levő levegőkészletet hamar elfogyasztja s így a beszéd folyékonyágát is megakasztja. Javítása a „bl“ hangkapocs gyakorlásával sikerült. A „b“ tiszta zöngéjét így átvittem a „l“-re: a rossz és jó zöngével képzett „l“ közötti különbséget érzékeltettem és némi gyakorlat után megkaptam a helyes hangot. Sch.

VEGYESEK.

Lapunk 7. száma e hónap közepén fog megjelenni. A sürgös közlemények jún. 12-éig beküldendők!

A XXIX. jótékonycélu m. kir. államsorsjáték jövedelméből, a király legfelsőbb elhatározása alapján, a snk. kecskeméti, soproni és ungvári intézete egyenkint 12.250 K adományban részesült. Kecskemét egy létesítendő kertészeti iskola alapjára szándékozik ez adományt fordítani.

Köszönet. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter *herceg Esterházy Miklós* Ö Főméltóságának, aki a siketnémák soproni intézetében elhelyezett 3 szegénysorsú növendéket a f. iskolai évben összesen 780 K. eltartási- és taneszköz-segélyben részesít; — *dr. Óváry Ferenc* orszgy. képviselőnek, aki ugyanezen intézetnél egy növendéket részesít 120 K. évi eltartási segélyben; — *dr. Dallos József* csornai premontrei perjelnek, aki ugyanezen intézetnél egy növendéket részesít 60 K. évi eltartási segélyben; — *Csorna és Ikervár* községek, nemkülönb *Szombathely* város közönségének ugyanezen intézetnél elhelyezett több szegénysorsú növendék részére megszavazott évi 60 K., illetve 240 és 120 K. segélyért; — *Gróh Ferenc*, debreczeni prépost-plébánosnak azon alkalomból, hogy a siketnémák debreczeni áll. intézete számára régebben 1000 K. tőkével tett alapítványát 6000 K-ra emelte fel, *Gelb Mártonné* urnőnek, az ungvári népkonyha-egyesület elnökének, a siketnémák ungvári intézetének növendékei javára évekint adományozott kb. 200 K értékű ételnemüért; — *Zimmer Salamonnének*, az ungvári izr. nőegyesület elnökének, a snémák ungvári intézetének adományozott mintegy 120 K értékű ruhanemüért elismerését és köszönetét nyilvánította.

A szaktanács apr. 17-iki és máj. hó 11-iki gyűléseinek tárgyai: I. 1. Bejelentések. 2. A gyógyp. képző tanári testületének jegyzőkönyve. 3. Borbély Sándor vezérkönyve. 4. A siketnémák ungvári intézete igazgatójának iparos-tanoneiskola létesítése iránti felterjesztése. 5. Az 1913. évi költségvetés tárgyalása. 6. Indítványok. — II. 1. A gyógyp.-i intézetek évvégi vizsgálatai. 2. Plichta Béla tanterv-módosító javaslata. 3. A snk. kecskeméti intézete gyámolító-bizottságának jegyzőkönyve.

4. A szegedi ifj. vakok intézete tanári testületének felterjesztése érzékelhető-oktatási órák tárgyában. 5. Nagy Péter külföldi tanulmányúti terve. 6. A németországi snéma-intézeti kartársak IX. gyűlésének meghívója.

Az óratöbbleti díjak ügyében a szaktanács 422—1912. sz. a. értesítette a gyógypedagógiai intézetek igazgatóságait, hogy a vall. és közokt. m. kir. miniszter úr f. é. 58.566. sz. rendeletével a győgyp.-i intézeteknél a gyakorlati tárgyakra már 22 órán felül való díjazását elvben elfogadta. Mivel azonban a kötelező heti óráknak ily módon való leszállítása a közoktatásügyi tárca újabb megterhelésével jár, Öxcellenciája kimondotta, hogy ez az új rendszer a gyakorlatban csak akkor lesz megvalósítható, ha az e célra szükséges mintegy 4—5000 koronát a törvényhozás rendelkezésére fogja bocsátani. — Az 1912—13. iskolai évben tehát csakis a heti 24 órán felüli órák fognak díjaztatni.*) — Közgyűlésünk a mellékórák tanításának kérdésével is foglalkozni kíván. Hisszük, hogy az ott elhangzó érvek győzni fognak és a külön óráknak, külön díjazására vonatkozó kérésünk teljes egészében méltányoltatni fog.

Vizsgarend a gyógypedagógiai intézetek és képzőnk 1911—12. tanévvégi vizsgálataira. 1. Siketnémák váci intézete: jun. 3., 4., 5.; 2. snk. jolsvai int.: jun. 7.; 3. a Blum-féle pelsőci int.: jun. 8.; 4. a borosjenői áll. gyógypedagógiai int.: jun. 11.; 5. snk. aradi int.: jun. 12., 13.; 6. snk. pozsonyi int.: 17., 18.; a biztos: Berkes János. 7. Snk. kolozsvári int.: jun. 3., 4.; 8. vakok kolozsvári int.: jun. 5.; 9. snk. soproni int.: jun. 10., 11.; 10. vakok szombathelyi int.: jun. 13.; 11. snk. ungvári int.: jun. 17., 18.; 12. a Wechsellmann-féle vakok int.: jun. 7.; a biztos: Klis Lajos. 13. Vakok budapesti int.: jun. 17., 18., 19.; 14. snk. szegedi int.: jun. 10., 11.; 15. vakok szegedi int.: jun. 12.; 16. snk. temesvári int.: jun. 13., 14.; 17. snk. budapesti int.: jun. 3., 4., 5.; 18. izr. snk. budapesti int.: jun. 7.; a biztos: Borbély Sándor. 19. Snk. egri int.: jun. 4.; 20. egri kisegítő iskola: jun. 5.; 21. snk. debreceni int.: jun. 10., 11.; 22. debreceni kisegítő isk.: jun. 12.; 23. szatmári kisegítő isk.: jun. 13.; 24. budapesti áll. gyógypedagógiai int.: jun. 15.; 25. az ideges gyermekek elemi iskolája: jun. 17.; a biztos: Herodek Károly. 26. Snk. körmöcbányai int.: jun. 3., 4.; 27. snk. kaposvári int.: jun. 7.; 28. snk. kecskeméti int.: jun. 10., 11.; 29. kecskeméti kisegítő isk.: jun. 12.; 30. csongrádi kisegítő isk.: jun. 13.; 31. budapesti áll. kisegítő isk.: jun. 17., 18., 19.; a biztos: Ákos István. 32. brassói kisegítő isk.: jun. 15.; a biztos: Éltés Mátyás. — A snk. váci és budapesti áll. intézetébe a kézügyességi és rajzoktatás eredményének megvizsgálására Mihalik Gyula orsz. iparművészeti iskolai tanár küldetett ki. — A gyógypedagógiai tanárképzőn az írásbeli május 29-én, a szóbeli 31-én volt. A vizsgálaton *dr. Tóth István* kultuszminiszteri s. titkár úr elnökölt, aki az eredmény kihirdetése után (mind a 13 jelölt képesíthetőnek találtatott) üdvözölte új kartársainkat. A vizsgázottak nevében *Schmitz Mátyás* mondott köszönetet. Az I. évesek alapvizsgája jun. 24-én lesz.

A siketnémák ungvári intézetének igazgató-tanácsa febr. 29-iki gyűléen gr. Sztáray Gábor elnöklésével foglalkozott az intézet átalakítá-

*) V. ö. Elvi jelentőségű rendeletek és szabályok gyűjteménye I. f. 5., II. f. 7., 31. l. és 141.515—1907. sz. min. r. (A növendékek óraszámainak leszállítása, az óratöbbleti díjak felemelése és a tanterv módosításáról. 175—1908. évi szaktanácsai sz.)

sának és kibővítésének ügyével, majd tudomásul vette, hogy az ottani köcsiszoló- és kőfaragó-gyár hajlandó 90—100 siketnéma tanoncot alkalmazni és számukra otthont állítani, amely a siketnémák intézete tanári testületéből alakult bizottság felügyelete alatt lenne. Végül köszönetet mondtak Hidasi Sándor alelnöknek és Scholtz Lajos intézeti igazgatónak buzgó működéséért.

A Magyarországi Tanítók Szanatórium és Üdülöhely Egyesülete tagjait felhívjuk, hogy ha valamely hazai nyaralóhelyen vagy szanatóriumban kedvezménnyel kívánnak élni, ezt az egyesület elnökségével (Budapest, VII., Hungária-út 24.) közöljék. Értesítjük azokat, akik új tagokként jelentkezni kívánnak, hogy az egyesület meggyűlése a felvételi díjat törölte és a 2 K tagsági díjjal mindenfokú iskolában alkalmazott tanerő jogot nyer arra, hogy az egyesület kedvezményeit igénybe vehesse. (V. ö. M. S. O. 1911. 12. sz. 255. l.)

Pivár Ignác emlékezete. Borbély Sándor váci siketnéma-intézeti igazgató kegyeletes érzéssel buzgólkodik azon, hogy néhai elődjének s később a vakok budapesti országos intézete igazgatójának: *Pivár Ignác*nak emlékezetét a néhai jeles férfi érdemének megfelelőleg kiemelje, megerősítse. A tőle szerkesztett Siketnémák Közlönyében már évekkel ezelőtt felhívta a tanult siketnémák és Pivár kartársainak, barátainak figyelmét arra, hogy közadakozás útján emléktáblával óhajta megjelölni Pivárnak csobánkai szülőházát. Nem kevesebb jószándékkal és buzgósággal csatlakozott ez eszméhez *Herodek Károly*, a vakok budapesti intézetének igazgatója is. Május hó 16-án e két igazgató s velük *Szotfrid József* és *Kondra Mihály* váci tanárok ellátogattak Csobánkára helyszíni szemlére. A község lelkes papja: *Pillmann Alfonz* és a község bírása fogadták a kirándulókat. Felkeresték Pivár szülőházát, mely a patkóalakú község északnyugoti végén, a Némethegyén, jelenleg egy sváb polgártárs birtokában van. Amily megértéssel és örömezzettel fogadta a szemlélő bizottságot a község érdemes papja és bírása, ép oly szűk látókörből ítelt és szólott önösen a sváb házigazda, aki nem volt képes tulajdonjogának megóvását másképp elképzelni és biztosítani, ha csak az ő neve is nem kerül a tervezett táblára. Minthogy a bizottság nem volt képes a szűk látókörű honpolgárt magasabb nézőpontra emelni, abban állapodott meg, hogy az országút mentén, a község közepén, dombon épült r. kath. templom falára illeszti azt az ékesítő táblát, mely nem az illető honpolgár, hanem Csobánka dicsőségét lesz hivatva hirdetni. Pivár különben két oltárt emelt e templomban a hitbuzgóság emelésére. Csobánka község egyházi és világi hatósága készséggel támogatja erkölcsileg és anyagilag is a kezdeményezett eszmét. — Aki e sorok hatása alatt erkölcsileg vagy anyagilag hajlandó csatlakozni az eszméhez, tudassa Borbély Sándor váci igazgatóval.

A siketnéma-ügy és a társadalom. Siketnéma-oktatásügyünk foganatásától kezdve a társadalom és a nagy nyilvánosság közepette, annak szemeláttára, sőt segítőkeze alatt nőtt, fejlődött, erősödött azzá, ami. A társadalom jajszavát csillapították a siketnéma-intézetek, a siketnéma-szülők könyeit törölte le a társadalom az ő áldozatkészségével. Újabb intézeteink is annak köszönhetik — jórészt — megalakulásukat, hogy buzgó apostolok keltek útra az országban s figyelmet keltettek és rokonszenvet biztosítottak a társadalomban az eddig elhanyagolt siketnéma-oktatásügy számára.

Ez alkalommal a társadalomnak és a siketnéma-oktatásügynek egy más viszonylatáról is szólhatunk. Minden siketnéma-intézet magá-

ban véve egy-egy kulturház. De ha lelkes társadalmi mozgolódású tanári testülete s egy-egy nagy tágas terme is van, egy-egy kisebbszabású kulturpalotává is válhatik az — ha ilyené teszik. Pl. a váci siketnéma-intézet szép, tágas díszterme a város központjában, maga-magától kínálkozik ily célra, mert az év legnagyobb részében kihasználatlanul tátong. E kedvező alkalmat megragadta a váci intézet igazgatója és a társadalom készséges áldozó hajlamával kulturpalotává avatta azt oly értelemben, hogy a magyar társadalom javára, a zenei műveltség terjesztésére egy ritka szép, értékes hangverseny-zongorát szerzett be és helyezte el ott a vallás- és közoktatásügyi miniszterium nevében, Náray-Szabó Sándor dr. államtitkártól engedélyezett szabadság alapján. A siketnéma-oktatásügy sokat kapott eddig a társadalomtól. Ez a viszonzás oly előkelő tartozás-lerovás a magyar társadalommal szemben, hogy ebből nemcsak a társadalom és a magyar közműveltség nyer, hanem szintén részesedik — erkölcsileg — a siketnéma-oktatásügy is. Május hó 19-én a város színe-javával zsúfolásig megtelt a nagy, tágas díszterem, hol váci és budapesti zeneművészek gyönyörködtették a közönséget. A zongora-felavató beszédet dr. Herrmann Antal pedagógiumi igazgató, egyet. m. tanár, mint az eszme egyik kezdeményezője, mondotta, majd Borbély Sándor igazgató megköszönvén a közönségnek közel 2000 koronás ajándékát, gondozásába vette a közjóra vásárolt zongorát.*)

Foglalkoztató Ipari Tanműhely a tanulatlan siketnémák számára. Ez a társadalmi eszme foglalkoztatja már egy pár éve a siketnémák váci intézetének tanári testületét. Az eszmét kezdettől fogva rokonérzéssel és meleg érdeklődéssel kíséri Náray-Szabó Sándor államtitkár úr öméltségével. Erkölcsi és anyagi támogatását is kilátásba helyezte, sőt meg is ígérte hozzá. Ez alapon már ki is dolgozta a tervet Borbély Sándor váci igazgató. Egyszerre két foglalkoztatót nyílik meg júliusban: egyik a fiúk, másik a leányok számára. Mindkettőt a hidaskürti Nagy Sándor-féle hagyaték felhasználása és évi államegély mellett a Siketnémákat Gyámolító Váci Egyesület és a Váci Magyarvédő Egyesület tartják fenn. A Foglalkoztatóba már most lehet folyamodni a felvételért. Bővebb tájékoztatást Borbély Sándor egyesületi elnöktől lehet kapni.

Paradis Mária Terézről, a kiváló tehetségű vak leányról és hírneves mesteréről, Kempelen Farkasról a „Pressburger Zeitung“ 1779. évi jul. 14-iki 56. számában egy közlemény látott napvilágot, mely magyarul így szól:

„A mechanikában való különös ügyességéről ismert, valamint a különböző művészetekben és tudományokban is kiváló magyar udvari tanácsos, *Kempelen* Farkas ur nemrégiben egy, a maga nemében eredeti találmányával a vak *Paradis Mária Teréz***) kisasszony tehetségeinek új és fontos megnyilatkozási módot teremtett. Azon gondolkozott, miként tehetné képessé tanítványát arra, hogy az gondolatait másokkal nyomtatás útján közölhesse. E célból előzetes tájékoztatást adott neki a betűztetésben, majd készítette őt a kibetűzött szövegeknek az e célra kártyapapírból kivágott latin betűkkel való összerakására, amiben az gyors és csodálatos előmenetelt

*) Tudtunkkal a megindítás utáni tevékenység és eredmény Borbély Sándor igazgató munkája. — Sz.

**) Ugyanerről különösebb híradást l. a „Gelehrte Oesterreichs“ I. kötet, 2. szám „Künstler“ rovatban.

tanusított. E kiváló férfiú nemrégiben megajándékozta tanítványát egy teljesen berendezett nyomda-géppel és megtanította őt gondolatait leírás helyett rendszeren kinyomatni. Paradis T. csakhamar megértette a gépnek használatát s az azon tett első kísérlettel jötevőjéhez egy levelet bátorkodott intézni, melyben a legmélyebb érzelmekkel igyekezik háláját kifejezni. E találmány különlegessége és ez emberbaráti igyekezet értéke mindenesetre megérdemli a világ számára való közzétételt. Az eredeti levél nagy latin betűkkel, feltűnően tisztán és helyesen két nyolcadlapra van nyomtatva, melyet olvasóinkkal a legnagyobb örömmel közlünk.“

„Tekintetes Nagyrabecsüendő Ur!

Itt látja elsőszülöttjét annak a kiváló találmánynak, melyvel ön nekem — vak tanítványának — lelket adott és szinte azt mondhatnám, egy újabb érzékkel gazdagított. Ugy érzem, amint éreznem kell jöttének a fontosságát. Azonban vannak érzelmek, amelyek szívem mélyén rejlenek és az örömtől, a túláradó hálától nem képesek ajkamig jutni. Ha képességem gyakorlottabb lenne gondolataimnak rendszeres sorakoztatásában és a kifejezések erejének használatában — mint ahogy ez idő szerint nincs meg — soraim még akkor is csak halavány vázlatát nyujtanak benső érzelmeimnek.

Bár összeterelhetném a világ lakóit, hogy nekik megmutathassam azt a megindító jelenetet, amikor önnek, legdrágább jötevőm, emberbaráti köny rezeg pilláin akkor, amidőn e sorokat olvassa, melyeknek összeillesztésére és nyomtatására felejtethetlen gondoskodásával engem megtanított.

Az a tudat, hogy egy oly leánya szerencséjének alkotója, akitől a Gondviselés a legfontosabb érzékek egyikének használatát megtagadta, oly nemes gondolkodású férfiúnak, mint ön, az egyedüli és legnagyobb jutalma.

Végül engedje meg, hogy Önt mindenkor második atyámként tisztelhessem. „Atyám!“ Nem ismerek ennél magasztosabb fogalmat és csak e néven fogok az ön legdrágább ajándékáról örökké megemlékezni.

Wien, 1779. évi június hó 15-én.

Legboldogabb, leghálásabb leánya

Paradis Teréz.“

Előadást tartott a siketnémákról május 12-én a Selmecbányai Természettudományi Társaság meghívására az erdészeti és bányászati főiskola nagytermében Váradí Zsigmond körmöcbányai igazgató; Adamsik István kartársunk pedig néhány növendékkel lemutatta a snk. tanítását. Ugy az előadást, mint annak gyakorlati megvalósítását érdeklődéssel hallgatta Selmecbánya művelt közönsége.

Borbély Sándort, a siketnémák váci kir. orsz. intézete igazgatóját, a váci társadalmi életben is közszeretben és tiszteletben álló férfit, a *Váci Kaszinó* — legutóbbi közgyűlésén — titkos szavazás mellett is, egyakarattal *igazgatójává választotta*. B. S.-nak e megtiszteltetése méltó elismerés a közjóra irányuló munkálkodásáért. Üdvözljük őt — egyesületünk elnökét — és kívánjuk, hogy értékes munkásságával soha meg ne álljon a közügyek terén, mert az itt szerzett érdemeinek fénye

visszaverődik mireánk. (A „Váci Egyesült Casinó-kör“ 32 éves; legelső igazgatója volt Fekete Károly, a siketnémák váci intézetének akkori érdemes igazgatója, jegyzője pedig Vida Vilmos, ugyancsak intézeti tanár.)

Keeskemétnek, a snk. intézete építkezéséhez, a vkm. 6000 K államsegélyt utalványozott.

Jankovits Ernő, a pestmegyei tanfelügyelőséghez beosztott igaztanító — aki 1895—6-ban gyakornokként a váci intézetben működött és pályánkról való távozása után is érdeklődéssel kísérte ügyünket — máj. 8-án Nagymaroson *elhunyt*. Temetésén a váci tanári testület képviseltette magát. Ny. b.

Kondra Mihály váci kartársunkat szemléltetési eszközeiért a miskolci háziipari és műkedvelő kiállításon ezüstéremmel és oklevéllel tüntették ki.

Wolkóber János kartársunk zenei képességeit méltatja a váci sajtó abból az alkalomból, hogy a tőle zenésített „Otaki“ c. operett máj. 5-én másodszor került színre.

Kerékpáros társat keres nagyobb szünidei útra *Palatinus N. Károly* kaposvári kartársunk.

Schulmann Adolf ungvári kartársunk kéri (ahonnan még nem kapta meg) az intézet fentartására vonatkozó adatoknak legkésőbb jún. végéig való szíves elküldését.

Rajzolónak képezetne ki 2 ügyes, jól beszélő és rajzoló, végzett, vagy most végző siketnémát az ungvári főerdőhivatal főnöke. Az érdeklődők írjanak *Bekény Aladár* főerdőtanácsos úrhoz Ungvárra.

Séra Lajos, a vakok budapesti kir. orsz. intézetének tanára apr. végén indult Amerikába a vakok ügyét tanulmányozni; aug. végén szándékozik visszatérni.

A hang mint hőmérő. Egy amerikai műegyetemi hallgató azt tapasztalta, hogy egy síp hangjának magassága összefügg a hőmérsékletváltozással. Most kísérleteket végez, mint lehetne ezt az eddig ismeretlen fizikai törvényt hasznosítani.

Beküldött könyvek.

1. *Gyermek-psychologia*. Irta *Pethes János* tanítóképző intézeti tanár. Ára 3 K.*)

2. *Az emlékezet betegségei*. Irta *Riboth Th.*, a College de France tanára, a „Revue Philosophique“ szerkesztője. A 12. kiadás után fordította *Dáni Ede* főgymnasiumi tanár. Ára 1 K.*)

3. *Tanulmányok a pedagógiai lélektan köréből*. Irta *Döri Zsigmond* polg. isk. tanár. Ára 1 K.*)

4. *Comenius Amos János élete, paedagógiai s egyéb irodalmi munkássága*. Irta *dr. Iványi Ede* áll. főgymn. tanár. Ára 3 K.*)

*) Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaság kiadása Budapest, VI., Andrásy-út 21.

5. *Emil, vagy a nevelésről*. Irta *Rousseau János Jakab*. Franciából fordította *Schöpfung Aladár*. Budapest, 1911. Franklin-Társulat (IV., Egyetem-u. 4.). Ára 10 K.

Kérjük olvasóinkat, szíveskedjenek lapunkba hirdetésekot szerezni. (Árak: 1 oldal 40, 1/2 old. 20, 1/4 old. 10, 1/8 old. 5 K; — kisebb díj nincs — amit utalványon a szerkesztőségbe kell küldeni. Rövidebb hirdetések az utalványszelvényre írhatók, a hosszabbak külön levélben v. lev.-lapon küldendők; a hirdetés díja minden esetben előre fizetendő.)